

Autor: Gilbert Keith Chesterton

Francouzská revoluce byla vskutku hrdinská a rozhodná událost, protože jakobíni chtěli něco určitého a vymezeného. Žádali si demokratických svobod, ale také demokratických zákonů. Chtěli mít hlasování a chtěli *nemít* tituly. Republikánství mělo asketickou stránku ve Franklinovi nebo Robespierrovi, stejně jako expansivní stránku v Dantonovi nebo Wilkesovi. Proto vytvořili něco, co mělo pevnou podstatu a tvar, přímočarou společenskou rovnost a selskou zámožnost Francie. Od té doby však byl revoluční nebo spekulativní duch Evropy oslaben tím, že ustupoval od každého návrhu pro omezení, jež v něm byla obsažena. Liberalismus byl degradován na uvolněnost. Lidé se snažili změnit sloveso „zrevolucionizovati“ z přechodného v nepřechodné. Jakobín vám mohl označit nejen systém, proti němuž se bouřil, nýbrž i (a to mu bylo důležitější) systém, proti němuž by se nebouřil, systém, jemuž by důvěřoval. Nový buřič je však skeptik a nechce důvěřovat ničemu. Chybí mu oddanost; proto nemůže být nikdy skutečným revolucionářem. A fakt, že pochybuje o všem, je mu na překážku, když chce nějakou věc odsoudit.

Každé odsuzování předpokládá nějakou mravní nauku; a moderní revolucionář pochybuje nejen o instituci, kterou odsuzuje, nýbrž i o nauce, pro niž ji odsuzuje. Napíše třeba knihu, v níž si stěžuje, že imperialistický útisk uráží čistotu žen, a pak napíše jinou knihu (o sexuálním problému), v níž ji uráží on sám. Proklíná sultána, protože křesťanské panny pozbývají panenství, a pak proklíná paní Grundyovou, protože ji uchovávají. Jako politik bude hlásat, že válka je mařením života, a potom jako filosof bude tvrdit, že život je mařením času. Ruský pesimista bude odsuzovat policistu za to, že zabil sedláka, a potom dokáže z nejvyšších filosofických principů, že sedlák se měl zabít sám. Někdo odsoudí manželství jako lež, a potom odsoudí aristokratické zhýralce, protože s ním zacházejí jako se lží. Nazývá národní vlajku maškarádou a potom haní utlačovatele Polska a Irska za to, že tu maškarádu odstranili. Příslušník této školy jde nejdříve na politickou schůzi, kde si stěžuje, že s divochy se zachází, jako by byli zvířata; potom vezme klobouk a deštník a jde na vědeckou schůzi, kde se dokazuje, že v praxi jsou vlastně pouhá zvířata. Zkrátka, ježto moderní revolucionář je nekonečný skeptik, podkopává neustále své vlastní podkopy. Ve své knize o politice napadá

DĚLSKÝ POTÁPĚČ

lidi proto, že šlapou po morálce; ve své knize o morálce napadá morálku, protože šlape po lidech. Proto se moderní buřič stal prakticky neúčinným pro jakoukoli vzpouru. Bouře se proti všemu, ztratil své právo bouřit se proti čemukoli.

Z knihy *Ortodoxie*, Praha 2010, překlad Alexander Tomský. První anglické vydání 1908.